

การพัฒนาพฤติกรรมช่วยเหลือทางการพยาบาล สำหรับนักศึกษาพยาบาล
ตามแนวทฤษฎีปัญญาทางสังคม

นางทัศนีย์ นนทะสร

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

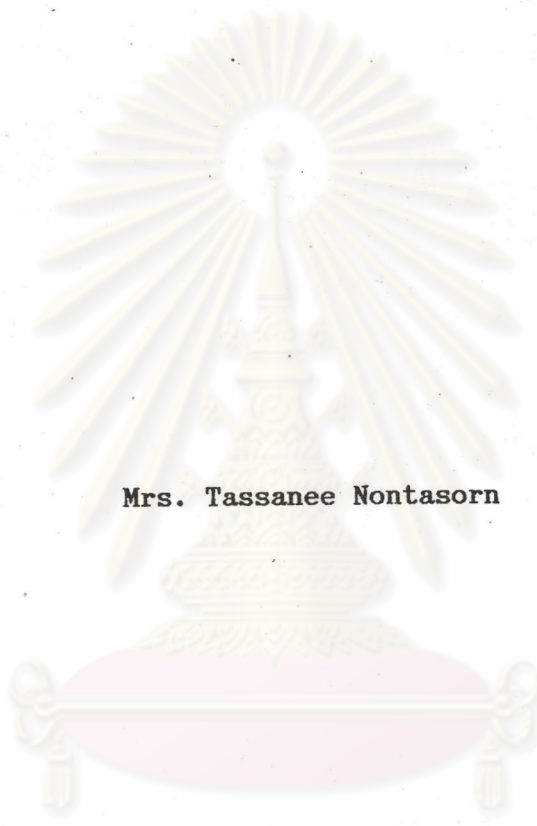
ISBN 974-577-585-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016642

I 10310482

DEVELOPMENT OF NURSING CARING BEHAVIORS FOR NURSING STUDENTS
ACCORDING TO SOCIAL COGNITIVE THEORY

Mrs. Tassanee Nontasorn

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy

Department of Psychology

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-585-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาพฤติกรรมการช่วยเหลือทางการพยาบาล สำหรับนักศึกษาพยาบาล
ตามแนวทฤษฎีปัญญาทางสังคม

โดย นางทัศนีย์ นนทะสร

ภาควิชา จิตวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล
รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต
รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประภา ล้อมประสูตร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิน แบรี่)

ทัศน์ นนทสร : การพัฒนาพฤติกรรมช่วยเหลือทางการพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล
ตามแนวทฤษฎีปัญญาทางสังคม (DEVELOPMENT OF NURSING CARING BEHAVIORS FOR
NURSING STUDENTS ACCORDING TO SOCIAL COGNITIVE THEORY) อ.ที่ปรึกษา:
รศ.ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล รศ.ดร. สมโภชน์ อ้อยมสุภาชิต และ รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธ์
216 หน้า ISBN 974-577-585-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาพฤติกรรมช่วยเหลือทางการพยาบาลที่
จัดให้กับนักศึกษาพยาบาล ตามแนวทฤษฎีปัญญาทางสังคม โดยให้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองที่ 1 ดู
ตัวแบบสัญลักษณ์จากแถบบันทึกภาพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มทดลองที่ 2 ดูตัวแบบสัญลักษณ์จากแถบบันทึกภาพ
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นร่วมกับทำกิจกรรมฝึกการกำกับตนเอง และให้กลุ่มควบคุมอยู่ในสภาพการเรียนการสอน
ตามปกติ

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ดูตัวแบบอย่าง เดียว มีพฤติกรรมช่วยเหลือทางการ
พยาบาลในภาพรวมทั้งหมด และในพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรมไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม ทั้งในระยะพัฒนา
พฤติกรรมและในระยะติดตามผล แต่เมื่อวิเคราะห์ภายในกลุ่มพบว่า มีพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม
และ พฤติกรรมจำนวน 3 พฤติกรรม ในระยะพัฒนาพฤติกรรมและในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะข้อมูล
พื้นฐาน

นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ดูตัวแบบและฝึกการกำกับตนเอง มีพฤติกรรมช่วยเหลือทางการ
พยาบาลในภาพรวมทั้งหมดไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุมและกลุ่มที่ดูตัวแบบอย่าง เดียว ทั้งในระยะพัฒนา
พฤติกรรม และในระยะติดตามผล แต่เมื่อวิเคราะห์แต่ละพฤติกรรมพบว่า ในระยะพัฒนาพฤติกรรมมี
จำนวน 5 พฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุม และมีจำนวน 4 พฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มที่ดูตัวแบบอย่าง เดียว
ส่วนในระยะติดตามผลมีจำนวน 3 พฤติกรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มที่ดูตัวแบบอย่าง เดียว สำหรับ
กรณีวิเคราะห์ภายในกลุ่มพบว่า มีพฤติกรรมในภาพรวมทั้งหมด และพฤติกรรมจำนวน 8 พฤติกรรม ใน
ระยะพัฒนาพฤติกรรมและในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะข้อมูลพื้นฐาน

ศูนย์วิทยุโทรพยาบาล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติต นนทสร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [ลายมือ]

พิมพ์ที่ศูนย์ฉบับขาคัดยอวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

TASSANEE NONTASORN : DEVELOPMENT OF NURSING CARING BEHAVIORS FOR NURSING STUDENTS ACCORDING TO SOCIAL COGNITIVE THEORY. THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF. CHUMPORN YONGKITTIKUL, Ph.D., ASSO. PROF. SOMPOCH IAMSUPASIT, Ph.D. AND ASSO. PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D.
216 pp. ISBN 974-577-585-1

The purpose of this research was to study the development of the Nursing Caring Behaviors for nursing students according to the Social Cognitive Theory. The first experimental group watched a videotaped symbolic model developed by the researcher; the second experimental group, in addition to watching the videotaped symbolic model was required to do self-regulation exercises; the control group carried on the normal course of studies.

Results show no significant difference between the first experimental group and the control group during the treatment and follow-up phase. However, analysis of change within the groups who watched the model shows significant increases for the three behaviors analysed as a whole and for three individual behaviors from the baseline phase to the treatment and follow-up phase.

There is no significant difference between the control group and the two experimental groups for all behaviors as a whole during the treatment and follow-up phase. An analysis of individual behaviors shows significant differences of increases between the second experimental group and the control group for five behaviors during the treatment phase; the second experimental group also shows a greater increase than the first one for four behaviors during the treatment phase; the second experimental group also shows a greater increase than the first group and the control group for three behaviors during the follow-up phase. For the second experimental group there are significant increases for all behaviors as a whole and for eight individual behaviors during the treatment and follow-up phase when compared to the baseline phase.

ภาควิชา จิตวิทยา
สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ น.นพ. นพ. นพ.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร. ชุมพร ยงกิตติกุล รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต และรองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้เอาใจใส่ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ สนับสนุนจากสถาบันและบุคคล ซึ่งมีพระคุณอีกมากมายคือคณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาที่ได้ให้ความรู้และแนวคิดเกี่ยวกับวิชาจิตวิทยาแก่ผู้วิจัย จนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ได้

คณะผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ที่กรุณาพิจารณาตรวจความถูกต้อง เหมาะสมและความสำคัญของพฤติกรรมเป้าหมาย แก๊ซปรับปรุงสรีรปัตยกรรมและ เสนอข้อปรับปรุงตัวแบบ โรงเรียน เวชนทัศน์ และวิทยาลัยพยาบาลราชบุรี ที่ช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการถ่ายทำตัวแบบ คุรุพยาบาล พยาบาลประจำการ นักศึกษาพยาบาลและผู้ป่วย ที่ได้ช่วยเหลือร่วมมือนในการแสดง เป็นตัวแบบ

ผู้อำนวยการและคณาจารย์วิทยาลัยพยาบาลราชบุรี ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และพยาบาลโรงพยาบาลราชบุรี ที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลราชบุรีที่เป็นหน่วยตัวอย่างสำหรับการวิจัย

รศ.ดร. อีระพร อูวรรณโณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้กรุณาให้ตัวอย่างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ อันเป็นแนวทางอย่างดียิ่งในการวิเคราะห์ข้อมูล รศ.ดร.สมบูรณ์ สุริยวงศ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้กรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการวิเคราะห์ข้อมูล รศ.ดร.พวงรัตน์ บุญญานรงค์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้คำแนะนำและสนับสนุนด้านตำรา เอกสารวิชาการพยาบาล อันเป็นประโยชน์ยิ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย เป็นจำนวนเงิน 5,800 บาท ผู้อำนวยการและผู้บริหารกองงานวิทยาลัยพยาบาล ที่ได้อนุมัติเวลาให้ลาศึกษาต่อ และคอยช่วยเหลือสนับสนุนตลอดมา รวมทั้งได้สนับสนุนให้ได้รับทุนการศึกษาและวิจัยจากมูลนิธิหม่อมเจ้าหญิงบุญจิราธร (ซุมพล) จุฑารุช เป็นจำนวนเงิน 10,000 บาท

พี่-เพื่อนชาวพยาบาลและชาวจิตวิทยา ผู้ที่กำลังใจและสนับสนุนเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสถาบันและท่านผู้มีพระคุณเหล่านี้เป็นอย่างสูง ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบระลึกถึงพระคุณของคุณตา คุณยาย คุณแม่ และขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ ผู้เป็นแบบอย่างและผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง อันมีคุณค่ายิ่งแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณ คุณมาร คุณมารณี-ภรณี นนทะสร ผู้เป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมุ่งมั่นจนสำเร็จการศึกษา

ทัศนีย์ นนทะสร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ทั่วไป	4
วัตถุประสงค์เฉพาะ	4
สมมติฐานในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	5
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ทฤษฎีปัญหาทางสังคม	7
การเรียนรู้ด้วยการสังเกต	9
การกำกับตนเอง	14
วิชาชีพการพยาบาล	23
พฤติกรรมกรช่วยเหลือทางการพยาบาล	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีของแบนคูรา	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล	48
งานวิจัยเกี่ยวกับการพยาบาลในประเทศไทย	53
2 วิธีดำเนินการวิจัย	57
แบบวิจัย	57
กลุ่มตัวอย่าง	57
การจัดนักศึกษาเข้ากลุ่มทดลอง	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	การกำหนดพฤติกรรมความช่วยเหลือทางการแพทย์	59
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมความช่วยเหลือทางการแพทย์	60
	เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	62
	การฝึกผู้สังเกตพฤติกรรม	63
	การสังเกตและการบันทึกพฤติกรรม	64
	ระยะการทดลอง	64
	การจัดดำเนินการทดลอง	65
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	76
	การกำหนดค่าน้ำหนักความสำคัญของพฤติกรรม	76
	การวิเคราะห์ข้อมูล	78
	การนำเสนอข้อมูล	79
3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
	การเสนอข้อมูลบรรยายลักษณะภาพรวมของพฤติกรรม	81
	การเสนอข้อมูลทดสอบสมมติฐานการวิจัย	87
4	อภิปรายผลการวิจัย	113
	การให้นักศึกษาพยาบาลดูตัวแบบ	114
	การให้นักศึกษาพยาบาลดูตัวแบบและฝึกการกำกับตนเอง	120
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	130
	ผลการวิจัย	133
	ข้อเสนอแนะ	134
	บรรณานุกรม	139
	ภาคผนวก	145
	ประวัติผู้เขียน	216

สารบัญตาราง

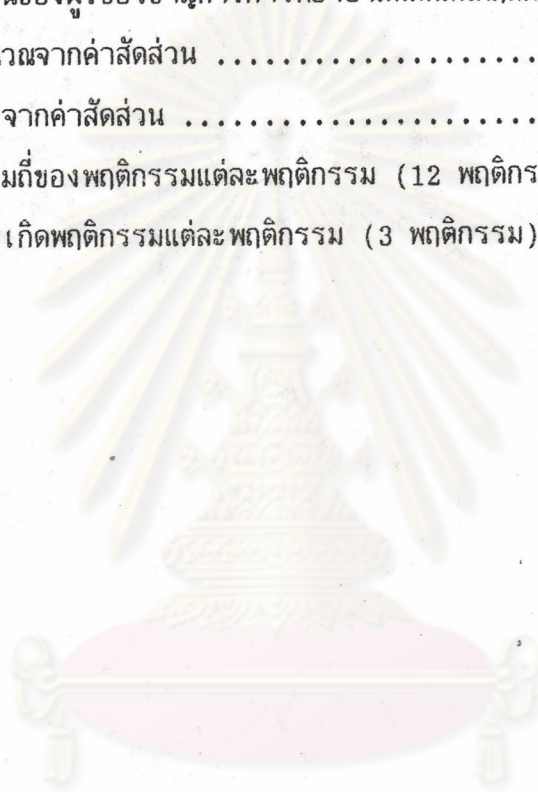
ตารางที่		หน้า
1	การฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา	58
2	แสดงลักษณะกิจกรรม ผู้ป่วย ตัวแบบ และการนำเสนอ	62
3	แสดงการจัดกิจกรรมประจำสัปดาห์	70
4	แสดงค่าน้ำหนักความสำคัญของพฤติกรรม	77
5	แสดงค่าเฉลี่ยความเข้มของพฤติกรรม	86
6	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพฤติกรรมในภาพรวม 12 พฤติกรรม	88
7	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม	89
8	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม	90
9	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียวแบบลำดับที่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม	91
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทาง เดียวแบบลำดับที่ของพฤติกรรมแต่ละ พฤติกรรม	92
11	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมในภาพรวม 12 พฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ	94
12	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม เปรียบเทียบระหว่างระยะ	95
13	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ	96
14	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของลำดับที่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ	97
15	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม ระหว่างระยะข้อมูล เส้นฐานและระยะพัฒนาพฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ ...	98

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม ระหว่างระยะข้อมูลพื้นฐานและระยะติดตามผล ของกลุ่มที่ดู ตัวแบบ	99
17	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม ระหว่างระยะพัฒนาพฤติกรรมและระยะติดตามผล ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ	100
18	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของลำดับที่ของพฤติกรรมแต่ละ พฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ	101
19	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของ พฤติกรรมแต่ละ พฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ	102
20	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมในภาพรวม 12 พฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบและฝึกการกำกับตนเอง	104
21	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของ พฤติกรรมแต่ละ พฤติกรรมของกลุ่ม ที่ดูตัวแบบและฝึกการกำกับตนเอง	105
22	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของลำดับที่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบและฝึกการกำกับตนเอง	106
23	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม ระหว่างระยะข้อมูลพื้นฐาน และระยะพัฒนาพฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ และฝึกการกำกับตนเอง	107
24	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม ระหว่างระยะข้อมูลพื้นฐาน และระยะติดตามผล ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ และฝึกการกำกับตนเอง	108
25	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม ระหว่างระยะพัฒนาพฤติกรรม และระยะติดตามผล ของกลุ่มที่ดูตัวแบบ และฝึกการกำกับตนเอง	109
26	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของลำดับที่ของพฤติกรรมแต่ละ พฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบและฝึกการกำกับตนเอง	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ของพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม ของกลุ่มที่ดูตัวแบบและฝึกการกำกับตนเอง	111
28	แสดงสัดส่วนของผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ที่ตัดสินพฤติกรรม	186
29	แสดงค่าคำนวณจากค่าสัดส่วน	187
30	ค่า Z แปลงจากค่าสัดส่วน	188
31	ค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม (12 พฤติกรรม)	209
32	ค่าเฉลี่ยการเกิดพฤติกรรมแต่ละพฤติกรรม (3 พฤติกรรม)	212

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กราฟค่าเฉลี่ยความเข้มของพฤติกรรมในภาพรวม 12 พฤติกรรม	82
2	กราฟค่าเฉลี่ยความเข้มของพฤติกรรมในภาพรวม 3 พฤติกรรม	84
3	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการชักถาม	193
4	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการมองหน้า	194
5	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการพยักหน้า	195
6	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการพูดสะท้อน	196
7	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการพูดให้กำลังใจ	197
8	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการพูดเสนอตน	198
9	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการพูดกระตุ้น	199
10	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการสัมผัส	200
11	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการยิ้ม	201
12	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการไม่รีบเร่ง	202
13	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการบอกวัตถุประสงค์	203
14	กราฟค่าเฉลี่ยความถี่ของพฤติกรรมการพูดสุภาพ	204
15	กราฟค่าเฉลี่ยการเกิด พฤติกรรมการจัดเวลาให้ข้อมูล	206
16	กราฟค่าเฉลี่ยการเกิด พฤติกรรมการแวะไปเยี่ยม	207
17	กราฟค่าเฉลี่ยการเกิด พฤติกรรมการลงนั่งคุย	208

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย